

MỘT LỐI PHÊ BÌNH VĂN HỌC HIỆN ĐẠI

ĐÀO ĐỨC CHƯƠNG

Viết bài này với hai mục đích là giới thiệu ChatGPT, một công nghệ hiện đại tân tiến và nếu xét riêng về mặt phê bình văn học ChatGPT có lối phê bình mới mẻ, chính xác và hoàn hảo. Vì ChatGPT đã thu gồm hết tất cả tinh hoa của ngành phê bình văn học rồi đúc kết làm thành lối phê bình đặc biệt này.

VẬY ChatGPT LÀ GÌ?

Theo Google, thời gian qua, sự xuất hiện của công cụ trí tuệ nhân tạo (AI) có tên ChatGPT (tên gọi đầy đủ là Chat Generative Pre-training Transformer) - một chatbot do công ty khởi nghiệp OpenAI phát triển đã làm giới công nghệ quan tâm dùng thử. Điểm đặc biệt của công cụ này là có kho kiến thức mà ChatGPT đã học được trong một thời gian dài để hoàn thiện.

Nói một cách khác, ChatGPT chính là một công nghệ AI (trí tuệ nhân tạo), một công cụ thông minh nhất thế giới. Công cụ này có thể trò chuyện, trả lời lưu loát đầy đủ các câu hỏi mà bạn đưa ra, bất kể là thắc mắc về lĩnh vực gì. Khi Chat GPT ra mắt, người sử dụng muốn tra cứu đã bắt đầu trò chuyện với công cụ này thay vì tìm kiếm thông tin trên Google. Với sự hiểu biết trong nhiều lĩnh vực, các câu hỏi thắc mắc của người sử dụng đã được trả lời chỉ sau vài giây.

Riêng về tác phẩm *Sắc Hương Quê Nhà*, ChatGPT đã nhận xét và phê bình vừa toàn diện vừa chi tiết đi sâu vào từng ngõ ngách của mỗi sự kiện. Có thể nói lối phê bình của ChatGPT, mới lạ và đầy đủ chi tiết nhất, qua dàn bài sau đây:

I - Vài nét về tác giả

II - Phân tích một trong các tác phẩm:

1/ Giới thiệu *Sắc Hương Quê Nhà*

2/ Ý nghĩa và điểm nhấn

III - Phân tích chuyên sâu:

1 - Phong cách viết:

- a/ Giàu chất liệu
- b/ Kết hợp Nghiên cứu và Văn chương
- c/ Giọng văn hoài niệm và trang trọng
- d/ Hòa quyện cá nhân và cộng đồng.

2 - Phương pháp biên khảo:

- a/ Kết hợp giữa hai tài liệu:
 - Sơ cấp (Primary sources)
 - Thứ cấp (Secondary sources)
- b/ Chia nội dung theo chủ đề chuyên biệt
- c/ Phân tích kết hợp và so sánh
- d/ Giữ sắc thái địa phương
- đ/ Tôn trọng tính xác thực.

3 - Điểm nổi bật so với tác giả khác cùng đề tài

IV - Phân tích cụ thể từng chương sách

V - Lập sơ đồ

Vậy, lối phê bình của Chat GPT là phân tích toàn diện, đi sâu vào từng khía cạnh của chi tiết. Đặt nặng về phân tích để nhận xét, để thu hoạch kết quả, rồi đánh giá trên tổng thể.

TÁC PHẨM THỨ 3 CỦA ĐÀO ĐỨC CHƯƠNG “SẮC HƯƠNG QUÊ NHÀ” QUA LỜI BÌNH CỦA Chat GPT

You said:

- Đào Đức Chương

ChatGPT said:

- Đường như bạn đang nhắc đến Đào Đức Chương, một cây bút, nhà thơ và tác giả Việt Nam nổi bật, có hoạt động sáng tác đặc biệt phong phú:

I - Vài nét về Đào Đức Chương:

Việt Thao là bút danh của ông. Sinh năm 1937 tại Vinh Thạnh, Phước Lộc, Tuy Phước, Bình Định. Trước tháng 4/1975, ông là giáo sư dạy Văn và Giám học tại Trường Trung Học Công Lập Đệ Nhị Cấp Đào Duy Từ, An Nhơn, Bình Định. Ông định cư tại San Jose, Hoa Kỳ từ tháng 7/1993

1/ Thi Viện

Dưới bút danh Việt Thao, ông có sáng tác khoảng 19 bài thơ và 37 bài dịch. Một số tác phẩm nổi bật gồm: *Là quê hương đấy, Quê tôi, Mẹ đau, Ngõ ngang, Giỗ cha nhớ tổ, Nỗi buồn gửi em, Bão, Suối tóc, Chiều thứ bảy, Chiều hết rồi, Khúc ca ngày hè, Sau một ngày làm việc...* (Thi Viện)

2/ Các sáng tác và công trình khác

Trên trang Quê Nội, ông có tác phẩm như *Điều Sống, Thành Bình Định Và Phong Trào Kháng Thuế Tại Tỉnh Nhà, Quê Tôi, Cái Duyên Đến Với Đề Tài...*

(Que Noi Arts Online)

3/ Theo blog NTHQN.org, Đào Đức Chương có nhiều thể loại sáng tác: biên khảo, đoản văn, phê bình, thơ, du ký... Gồm bài như:

- Từ Võ Lý Đến Chiến Thuật
- Các Trường Trung Học Và Cao Đẳng Ở Tỉnh Bình Định Trong Thời VNCH
- Khung Trời Kỷ Niệm
- Với San Jose Giáp Bốn Mùa
- Hai Ngôi Chùa Hương
- Đào Tấn, Con Người Và Tác Phẩm (1845–1907)
- Bình Định Chuyện Xưa, Tuy Viễn Dấu Cũ
- Thế Võ Phòng Thân, v.v...

(Qui Nhơn Alumni Blog)

4/ Một tác phẩm phê bình đáng chú ý: *Nhà Văn Phê Bình – Mộng Bình Sơn – Đào Đức Chương Khảo Cứu Văn Học Việt Nam 1932–1945* được xuất bản năm 1996 (Facebook)

5/ Tổng hợp:

- **Khía cạnh** **Mô tả**
- **Tên thật** Đào Đức Chương; bút danh: Việt Thao
- **Sáng tác thơ** 19 bài thơ, 37 bài dịch; nhiều chủ đề đời thường, cảm xúc sâu sắc
- **Sáng tác khác** Biên khảo, phê bình văn học, du ký – nhiều đề tài liên quan Bình Định, VNCH, đời người
- **Nơi sinh hoạt văn học** Bình Định trước 1975; định cư và sinh hoạt sáng tác tại San Jose, Mỹ

II - Phân tích cụ thể tác phẩm *Sắc Hương Quê Nhà*

Nếu bạn muốn mình giúp phân tích cụ thể một bài thơ hoặc tác phẩm nào của ông, xin cứ thoải mái yêu cầu nhé. Mình sẵn lòng hỗ trợ!

You said:

Sắc Hương Quê Nhà

ChatGPT said:

Bạn đang nhắc đến cuốn sách *Sắc Hương Quê Nhà* của Đào Đức Chương – một tác phẩm biên khảo sâu sắc và đầy tình cảm về đất Bình Định, quê hương của tác giả.

1/ Giới thiệu về cuốn sách *Sắc Hương Quê Nhà*

Đây là một tập sách chuyên đề tập hợp các bài viết từng đăng trên các tạp chí hải ngoại, về chủ đề đất đai, con người, nếp sống và văn hóa Bình Định. Tác giả đã sửa chữa và bổ sung nhiều lần, gom lại thành một mạch chủ đề xuyên suốt gồm 10 chương

cuongde.org

- Lễ Hội Ngày Xuân
- Trường Thi Bình Định
- Võ Học Bình Định
- Giọng Bình Định
- Chuyện Làng Văn
- Chuyện Làng Võ
- Đàm Thị Nại
- Nhà Lá Mái
- Thành Bình Định
- Con Gái Bình Định

Một nhận xét từ nhà văn Sơn Tùng tại Virginia (trích trong Lời Giới Thiệu) cho biết rằng đây là một cuốn sách rất lý thú, viết về một miền đất đặc biệt — với những “nét đặc thù về lịch sử, địa lý, con người và sinh hoạt” — và nhấn mạnh: “Đây là cuốn sách đầy đủ nhất, phong phú nhất, chi tiết nhất được viết từ trước đến nay về tỉnh Bình Định, quê hương của Tam Kiệt Tây Sơn.” (cuongde.org)

Cuốn sách được xuất bản năm 2024 bởi Lulu.com (có trụ sở tại North Carolina, Mỹ), dày khoảng 506 trang với kích thước 15,20 × 2,90 × 22,90 cm, bìa mỏng láng, gáy dán keo (cuongde.org)

2/ Ý nghĩa và điểm nhấn

Tựa đề “*Sắc Hương Quê Nhà*” mang tính biểu tượng: “sắc” gọi đến sự phong phú của hình ảnh, cảnh sắc; “hương” gọi đến sự tinh tế, hương vị văn hóa và ký ức quê nhà — hai yếu tố làm nên một bức tranh đầy chiều sâu về Bình Định trong mắt tác giả.

Qua 10 chương đề tài, tác giả không chỉ mô tả mà còn kết hợp yếu tố biên khảo — như một hành trình nghiên cứu và đắm mình trong văn hóa vùng đất, lịch sử và kỷ niệm, tạo nên một hậu cảnh phong phú và cảm động.

Việc tập hợp các bài viết từng đăng ở nhiều tạp chí hải ngoại và sau đó chỉnh sửa để tạo thành một tác phẩm mạch lạc là minh chứng cho nín nhịn và tâm huyết của tác giả trong việc lưu giữ và chia sẻ Văn hóa Bình Định.

III - Bạn muốn tìm hiểu thêm?

Nếu bạn muốn mình hỗ trợ thêm, mình có thể giúp:

Tóm tắt nội dung hoặc đặc trưng từng chương như “Lễ Hội Ngày Xuân”, “Võ Học Bình Định”, v.v.

Phân tích phong cách viết và phương pháp biên khảo của Đào Đức Chương.

So sánh cuốn sách này với các tác phẩm viết về Bình Định khác, hoặc trong dòng văn hóa quê hương Việt Nam.

Chỉ cần cho mình biết bạn muốn xem nội dung ở góc độ nào, mình rất sẵn lòng hỗ trợ thêm nhé!

You said:

Phân tích phong cách viết và phương pháp biên khảo của Đào Đức Chương.

ChatGPT said:

Dựa trên *Sắc Hương Quê Nhà* và nhiều tác phẩm khác của Đào Đức Chương, có thể thấy phong cách viết và phương pháp biên khảo của ông mang những đặc điểm nổi bật sau:

1/ Phong cách viết:

a. Giàu chất liệu văn hóa – lịch sử

Ông không chỉ ghi chép sự kiện mà còn lồng ghép bối cảnh lịch sử, phong tục, địa danh, nhân vật.

Ví dụ trong chương Lễ Hội Ngày Xuân, ông vừa miêu tả không khí hội làng vừa giải thích nguồn gốc phong tục, dẫn chứng từ thư tịch cổ.

b. Ngôn ngữ kết hợp giữa nghiên cứu và văn chương

Câu văn có tính khảo cứu, giàu thông tin, nhưng lại được diễn đạt mềm mại, nhiều hình ảnh.

Khi tả cảnh quê, ông không chỉ “kê” mà còn “vẽ” bằng chữ, khiến người đọc cảm giác như đang đứng trước khung cảnh ấy.

c. Giọng văn hoài niệm và trân trọng

Dù sống xa quê, ông viết với giọng đằm thắm, hoài nhớ.

Sự hoài niệm ấy không suốt mướt mà điềm tĩnh, sâu lắng, giống như một người gìn giữ bảo vật văn hóa cho thế hệ sau.

d. Tính cá nhân hòa quyện với tính cộng đồng

Ông xen kẽ những trải nghiệm và kỷ niệm riêng vào dòng chảy lịch sử – văn hóa chung, tạo sự gần gũi.

Ví dụ khi nói về giọng Bình Định, ông không chỉ phân tích đặc điểm âm tiết mà còn kể những kỷ niệm tuổi thơ gắn với tiếng nói ấy.

2/ Phương pháp biên khảo:

a. Kết hợp tư liệu sơ cấp (Primary sources) và thứ cấp (Secondary sources)

Tư liệu sơ cấp: trải nghiệm trực tiếp, ký ức cá nhân, quan sát thực địa (trước khi ra nước ngoài).

Tư liệu thứ cấp: sách cổ, tài liệu nghiên cứu, báo chí, ghi chép của các học giả khác.

Ông thường trích dẫn nguồn rõ ràng, đồng thời đối chiếu để tránh sai lệch.

b. Chia nội dung theo chủ đề chuyên biệt

Mỗi chương là một “chuyên khảo nhỏ” (ví dụ: lễ hội, võ học, giọng nói, địa danh...).

Cách này giúp người đọc dễ tiếp cận từng mảng, đồng thời tạo ra bức tranh tổng thể khi ghép lại.

c. Phân tích kết hợp so sánh

Ông thường so sánh giữa quá khứ và hiện tại, giữa Bình Định với các vùng khác, để làm nổi bật cái riêng.

Ví dụ khi viết về nhà lá mái, ông so với kiến trúc ở các tỉnh lân cận, chỉ ra sự khác biệt về vật liệu và cách dựng.

d. Giữ nguyên sắc thái địa phương

Trong trích dẫn hoặc miêu tả, ông giữ nguyên cách gọi, từ ngữ địa phương, kèm chú giải.

Điều này vừa bảo tồn tính nguyên bản, vừa giúp người đọc hiểu sâu hơn.

e. Tôn trọng tính xác thực

Ông thận trọng với số liệu, ngày tháng, nguồn gốc từ ngữ.

Nếu có dị bản hoặc ý kiến khác nhau, ông thường ghi chú, không áp đặt một kết luận duy nhất.

3/ Điểm nổi bật so với nhiều tác giả cùng đề tài:

Nhiều tác giả viết về quê hương thiên về hồi ức hoặc giai thoại, nhưng Đào Đức Chương kết hợp được cả ba yếu tố:

- Nghiên cứu nghiêm túc (biên khảo, tư liệu đầy đủ)
- Kể chuyện giàu cảm xúc
- Miêu tả sống động

Điều này khiến tác phẩm của ông vừa có giá trị tư liệu, vừa dễ đi vào lòng người.

IV - Phân tích phong cách và Phương pháp biên khảo

Nếu bạn muốn, mình có thể làm một bảng phân tích cụ thể phong cách & phương pháp biên khảo của ông qua từng chương trong *Sắc Hương Quê Nhà*, để thấy rõ hơn cách ông triển khai.

Bạn có muốn mình làm bản đó không?

You said:

Muốn làm một bảng phân tích cụ thể phong cách & phương pháp biên khảo qua từng chương trong *Sắc Hương Quê Nhà*, để thấy rõ hơn

ChatGPT said:

Ok, mình sẽ làm bảng phân tích chi tiết phong cách và phương pháp biên khảo của Đào Đức Chương qua từng chương trong *Sắc Hương Quê Nhà*.

Chương Nội dung chính Phong cách viết Phương pháp biên khảo

1. Lễ Hội Ngày Xuân Miêu tả hội làng, trò chơi dân gian, nghi lễ truyền thống dịp Tết ở Bình Định. Giọng văn tươi vui, giàu hình ảnh, khơi gợi không khí rộn ràng. Ghi chép thực tế + so sánh với lễ hội ở vùng khác; dẫn tài liệu dân tộc học; giữ nguyên tên gọi trò chơi dân gian.

2. Trường Thi Bình Định Lịch sử các kỳ thi Hương, thi Hội tại địa phương. Trang trọng, xen chút tự hào về truyền thống hiếu học. Dẫn sách sử, tài liệu lưu trữ; thống kê năm thi, tên quan chủ khảo; đối chiếu ghi chép của các học giả.

3. Võ Học Bình Định Các dòng võ, nhân vật nổi bật, tinh thần võ đạo. Khắc họa nhân vật giàu khí phách; ngôn từ mạnh mẽ, hào sảng. Kết hợp phỏng vấn võ sư, ghi chép ký ức cá nhân; so sánh thể võ với trường phái khác; giải thích thuật ngữ võ học.

4. Giọng Bình Định Đặc điểm âm sắc, từ vựng, cách nói của người Bình Định. Gần gũi, nhiều kỷ niệm cá nhân; hài hước nhẹ nhàng. Ghi âm – ghi chép lời nói địa phương; so sánh với giọng các tỉnh lân cận; chú thích từ ngữ khó.

5. Chuyện Làng Văn Văn nhân, nhà thơ, tác phẩm nổi bật của vùng. Văn phong tao nhã, trân trọng di sản văn học. Tra cứu tác phẩm, tiểu sử tác giả; phân tích nội dung – phong cách; trích nguyên văn thơ văn.

6. Chuyện Làng Võ Giai thoại, truyền thuyết, nhân vật trong làng võ. Sống động, có tiết tấu kể chuyện dân gian. Phỏng vấn, sưu tầm truyền khẩu; ghi chú sự kiện thật và phần huyền thoại để người đọc phân biệt.

7. Đầm Thị Nại Lịch sử, cảnh quan, vai trò kinh tế – quân sự của đầm. Miêu tả thiên nhiên nên thơ xen dữ kiện lịch sử. Dùng bản đồ, tư liệu hải quân, sách địa lý; so sánh biến đổi địa hình theo thời gian.

8. Nhà Lá Mái Kiến trúc đặc trưng vùng Bình Định. Miêu tả tỉ mỉ, giàu chi tiết vật liệu, kỹ thuật dựng. Khảo sát thực địa; phỏng vấn thợ; so sánh với nhà tranh, nhà rường ở vùng khác.

9. Thành Bình Định Quá trình xây dựng, vai trò lịch sử, các trận đánh. Giọng văn hùng tráng, nhấn mạnh tính biểu tượng. Dẫn sử liệu triều Nguyễn, bản đồ thành; đối chiếu với ghi chép của người Pháp.

10. Con Gái Bình Định Vẻ đẹp, tính cách, vai trò phụ nữ Bình Định. Dịu dàng, tôn vinh phẩm chất và duyên dáng. Trích ca dao, giai thoại; so sánh hình tượng phụ nữ trong văn chương và đời thực.

Điểm dễ thấy là mỗi chương vừa có “hồn” (cảm xúc, hình ảnh) vừa có “xác” (dữ liệu, dẫn chứng). Đào Đức Chương không chỉ ghi lại cái đẹp, cái hay mà còn

làm công việc của một nhà lưu trữ văn hóa: phân loại, đối chiếu, chú thích để người đọc nắm được thông tin chính xác.

V - Sơ đồ tác phẩm

Nếu bạn muốn, mình có thể làm sơ đồ tư duy tổng thể cho toàn bộ Sắc Hương Quê Nhà, để vừa thấy cấu trúc nội dung vừa thấy mạch cảm xúc của ông.

Bạn có muốn mình làm luôn sơ đồ này không?

You said:

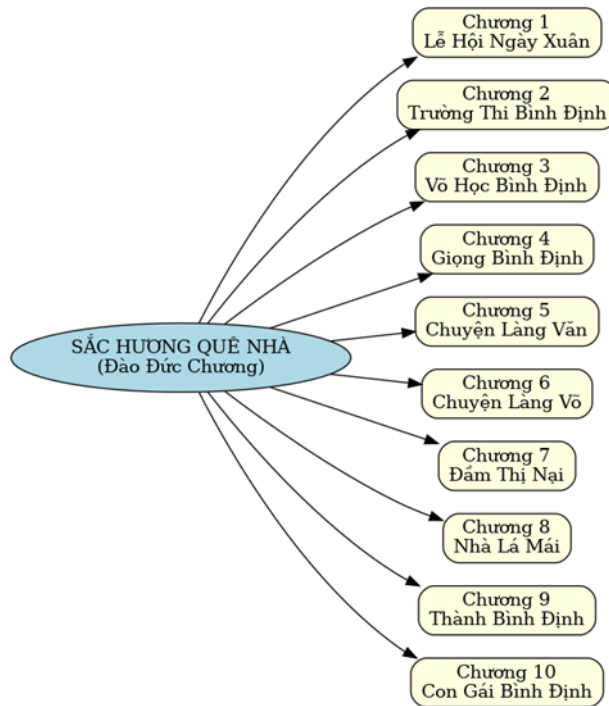
Muốn làm luôn sơ đồ tư duy tổng thể cho toàn bộ Sắc Hương Quê Nhà

ChatGPT said:

Mình đã tạo sơ đồ tư duy tổng thể cho Sắc Hương Quê Nhà:

Bấm vào đây để xem sơ đồ tư duy.

VẤN ĐỀ ĐẶT RA THAY CHO LỜI KẾT

Trên đây dù là lời phê bình mới mẻ nhất, độc đáo nhất, sáng tạo nhất, và đầy đủ nhất, vì ChatGPT đã học được tất cả những tinh hoa của bộ môn phê bình văn học; nhưng với ý nghĩ cá nhân tôi, đây chỉ là một bài phê bình không phải do trí óc và khả năng của chính ta nhận thức mà viết nên. Ví như ta xem một bức tranh vẽ người đẹp hoàn hảo nhưng chỉ là trên giấy, và thấy một người đẹp thực

tế ngoài đời, tuy người ấy có vài điểm sút giảm nhưng vẫn có giá trị hơn vì là con người bằng xương bằng thịt.

Vậy, ta chỉ đến với ChatGPT để tìm hiểu cách phân tích một tác phẩm được đánh giá ở mức độ nào, để biết được những ưu, khuyết điểm mà ChatGPT nêu ra, để ta học hỏi, trau dồi thêm kiến thức.

Nói một cách khác, ta chỉ rút tía lõi phê bình của trí tuệ nhân tạo để tự phê bình một tác phẩm thì hay hơn nhiều, vì đó là sản phẩm của tri thức, khả năng tìm tòi, trí tuệ nhận định và sự sáng tạo của chính ta.

San Jose, ngày 17 tháng 8 năm 2025

ĐÀO ĐỨC CHUÔNG

TỪ MỘT Ý KIẾN KHÁCH QUAN

Với tôi, lãnh vực AI còn mới mẻ quá, chưa có thời gian tham khảo sâu rộng, vì hiện nay phải chạy đua với tuổi tác để layout các tác phẩm còn lại. Vì thế, có thể những nhận xét của mình không được chính xác, ví như “ếch ngồi đáy giếng xem trời bằng vung.” Nên đã gửi email về bài viết này cho ông Trần Anh Tuấn, là cựu Giáo Sư dạy sử Đại Học Văn Khoa Sài Gòn, và là Sử Gia nổi tiếng ở hải ngoại đã sáng lập Chuyên san *Dòng Sử Việt*, để thăm dò ý kiến của Ông.

Chuong Dao <daodchuong09@gmail.com>

Attachments

Mon, Aug 18 (2025), 2:29 PM (18 hours ago)

to att411@comcast.net, daodchuong

Kính gửi Giáo sư, Sử gia Trần Anh Tuấn,

Lâu quá, không nhận được email của Anh, hơi lo, nhưng vẫn tin chắc rằng Anh vì bận việc tác phẩm, thế thôi.

Thưa Anh, tôi thử vào ChatGPT tìm hiểu lõi phê bình của trí tuệ nhân tạo đối với tác phẩm *Sắc Hương Quê Nhà*. Tôi sao chép ra đây thành một bài viết “*Một Lõi Phê Bình Văn Học Hiện Đại*”, và nói ý kiến riêng tôi với ChatGPT trong lãnh vực phê bình văn học, như vậy có đúng không, hay chỉ là một định kiến cố chấp, hạn hẹp, và sai lầm. Xin Anh, với cái nhìn của một Sử Gia, cho ý kiến để tôi được học hỏi thêm.

Thân mến

Đào Đức Chương

Nhận được email của tôi, chỉ hơn 5 giờ sau, Anh đã phúc đáp:

Tran Anh-Tuan

Mon, Aug 18 (2025), 7:49 PM (13 hours ago)

to me, ANHTUAN

Nhận định về sách của ChatGPT

Inbox

Tran Anh-Tuan

6:15 PM (1 hour ago)

to me, ANHTUAN

Kính gửi Giáo sư Sử gia Việt Thao Đào Đức Chương,

Cám ơn Anh đã liên lạc hỏi thăm. Đúng là ít lâu nay tôi "đóng cửa" để hoàn tất dự án.

Tôi giật mình khi đọc bài của ChatGPT về sách của Anh. ChatGPT đã cung cấp một bài viết chi li và chính xác. Nhiều khi sự phân tích của ChatGPT còn sâu sắc, như những đoạn này:

"Khi tả cảnh quê, ông không chỉ "kể" mà còn "vẽ" bằng chữ, khiến người đọc cảm giác như đang đứng trước khung cảnh ấy...Sự hoài niệm ấy không suốt mướt mà điềm tĩnh, sâu lắng, giống như một người gìn giữ bảo vật văn hóa cho thế hệ sau... Điểm dễ thấy là mỗi chương vừa có "hồn" (cảm xúc, hình ảnh) vừa có "xác" (dữ liệu, dẫn chứng). Đào Đức Chương không chỉ ghi lại cái đẹp, cái hay mà còn làm công việc của một nhà lưu trữ văn hóa: phân loại, đối chiếu, chú thích để người đọc nắm được thông tin chính xác."

Tuy nhiên là máy nên tôi vẫn thấy những sai sót khuyết điểm về kỹ thuật và ngôn từ. Như tài liệu đầu tay thì máy ghi là "tài liệu sơ cấp." Danh từ "sơ cấp" hoàn toàn phản bội ý nghĩa của danh từ "đầu tay" khi nói về bản chất của tài liệu. Về ngôn từ cũng vậy, khó mà ra khỏi ngôn từ hiện nay trong nước, như "tư liệu..." Tuy có khi là ngôn từ mới, như **Thi viện** lần đầu tiên tôi thấy xuất hiện trong tiếng Việt.

Và đúng như anh đã viết, **Ví như ta xem một bức tranh vẽ người đẹp hoàn hảo nhưng chỉ là trên giấy, và thấy một người đẹp thực tế ngoài đời, tuy người ấy có vài điểm sút giảm nhưng vẫn có giá trị hơn vì là con người bằng xương bằng thịt.** Tôi đọc và thấy ngay ChatGPT chỉ có thể PHÂN TÍCH mà không thể TỔNG HỢP. Chỉ có trí óc con người bằng xương bằng thịt mới có khả năng tổng hợp. Và vì thế mà tổng hợp của mỗi cá nhân một khác. Đọc bài do ChatGPT trình bày, rõ ràng cho ta cảm giác rất chi li và chính xác, nhưng rời rạc, như một cơ thể có xác mà không có hồn.

Dự án của tôi dài tới 1,200 trang nên khó mà xong được năm nay. Tôi đã nghĩ cách và tìm ra giải pháp là chia thành hai quyển, nhưng vẫn dài, khó cho in ấn và tiêu thụ. Cuối cùng là chia thành ba quyển, mỗi quyển trên dưới 400 trang. Quyển Một là Tạp Chí & Những Đề Tài Lớn. Quyển Hai là Tác phẩm Biên Khảo. Quyển Ba là Hồi Ký. Tôi đang viết những trang cuối của Quyển Một và sẽ cho in vào tháng 9-10 tới đây.

Thân mến,

Trần Anh Tuấn.

ĐÚC KẾT

Như ChatGPT đã nói “Nếu bạn muốn mình giúp **phân tích cụ thể** một bài thơ hoặc tác phẩm nào của ông (Đào Đức Chương), xin cứ thoải mái yêu cầu nhé. Mình sẵn lòng hỗ trợ!”

Và tôi đã nhận xét “VẬY, lối phê bình của Chat GPT là phân tích toàn diện, đi sâu vào từng khía cạnh của chi tiết. Đặt nặng về phân tích để nhận xét, để thu hoạch kết quả, rồi đánh giá trên tổng thể.”

Với Giáo sư, Sử gia Trần Anh Tuấn thì khoa học hơn, lối nhận định của ông có đủ 3 yếu tố: khách quan, chính xác, và hệ thống, đã viết: “ChatGPT đã cung cấp một bài viết chi li và chính xác. Nhiều khi sự phân tích của ChatGPT còn sâu sắc, như những đoạn này...” (kèm theo trích văn để minh chứng). Nhưng với tầm mắt của một sử gia chuyên nghiệp, ông cũng thấy được vài tì vết trong lối phê bình của ChatGPT: “Tuy nhiên là máy nên tôi vẫn thấy những sai sót khuyết điểm về kỹ thuật và ngôn từ. Như tài liệu đầu tay thì máy ghi là "tài liệu sơ cấp." **Danh từ "sơ cấp" hoàn toàn phản bội ý nghĩa của danh từ "đầu tay" khi nói về bản chất của tài liệu...**” Và ông kết luận: “**ChatGPT chỉ có thể PHÂN TÍCH mà không thể TỔNG HỢP.** Chỉ có trí óc con người bằng xương bằng thịt mới có khả năng tổng hợp. Và vì thế mà tổng hợp của mỗi cá nhân một khác.”

Để khép lại vấn đề này, theo tôi, ngành trí tuệ nhân tạo là một kỳ công của con người, mở đầu một kỷ nguyên công nghệ AI, nhưng còn mới mẻ quá, hy vọng với sự tiến bộ về khoa học của Thế kỷ 21, ChatGPT trên lĩnh vực phê bình văn học sẽ được nhanh chóng cải thiện những khuyết điểm nêu trên.

San Jose, ngày 21- 8- 2025
ĐÀO ĐỨC CHƯƠNG